

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 253 | Tarih 21-27 Nisan

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 30 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

25 Nisan: Kız Çocukları Davası'nda tutuklu bulunan son iki sanık da tahliye edildi. 41 sanıklı davada tutuklu kalmaması, yakın tarihte 8 BM Özel Raportörünün Türkiye'ye mektubunda da değindiği üzere, suçlamaların keyfiliği ve asılsız terörizm suçlamalarının Gülen hareketi gönüllülerine karşı bir korkutma taktiği olarak kullanıldığını göstermektedir.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

22 Nisan: Tekstil işçisi N.K., İstanbul'da bir hastane açılışı sırasında hükümetin ekonomi politikalarını eleştiren protesto pankartları açtığı ve sahneye telefonunu fırlattığı için Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret ve saldırıya teşebbüs suçlamasıyla tutuklanarak cezaevine gönderildi.

22 Nisan: Ankara Valiliği, ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı için 1. Meclis binasından Anıtkabir'e yürüyüş talebini reddetti.

24 Nisan: İstanbul'da yolda yürürken "Diplomasız Erdoğan" sloganı attıkları iddiasıyla dört kişi ve olayı sosyal medyada paylaşan bir kişi gözaltına alındı; beşi de çıkarıldıkları mahkeme tarafından ev hapsi ve yurt dışı yasağı şartıyla serbest bırakıldı.

26 Nisan: Ankara'da polis, Erdoğan'ın siyasi rakibinin tutuklanmasını protesto eden öğrenciler, bir gazeteci ve bir avukatın da aralarında bulunduğu en az 30 kişiyi gözaltına aldı; hak örgütleri gözaltındakilere orantısız güç kullanıldığını, kötü muamelede bulunulduğunu ve avukat verilmediğini duyurdu.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

22 Nisan: 2022 yılında verdiği bir röportajda Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret ettiği gerekçesiyle oyuncu İlyas Salman Ceza Kanunu'nun 299. maddesi uyarınca 7.000 lira para cezasına çarptırıldı.

23 Nisan: Mart ayında Türkiye'de tutuklanan İsveçli gazeteci Joakim Medin, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret ve PKK ile bağlantılı terör suçları işlediği iddiasıyla 12 yıla kadar hapis istemiyle yargılanıyor.

24 Nisan: Gazeteci Özlem Gürses Suriye ile ilgili bir YouTube yayını sırasında Türk Silahlı Kuvvetleri'ne hakaret ettiği iddiasıyla bir yıl üç ay ertelenmiş hapis cezasına çarptırıldı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

24 Nisan: İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne yönelik soruşturma kapsamında gözaltına alınan Murat Ongun'u temsil eden Avukat Serkan Günel “yargıyı etkilemeye teşebbüs” ve “soruşturmanın gizliliğini ihlal” suçlamalarıyla gözaltına alındı. Avukatlar Kazım Yiğit Akalın ve Yiğit Gökçehan hakkında da gözaltı kararı verildi.

26 Nisan: İstanbul'un muhalefet tarafından yönetilen belediyelerini hedef alan operasyonlarda, aralarında üst düzey belediye yetkilileri ve hapisteki muhalefet lideri Ekrem İmamoğlu'nun kayınbiraderinin de bulunduğu 47 kişi gözaltına alındı.

KÜRT AZINLIK

24 Nisan: Kürt yanlısı JINNEWS muhabiri Rabia Önver, sosyal medya paylaşımları nedeniyle “kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasıyla hakkında açılan soruşturma kapsamında Van Emniyet Müdürlüğü'nde ifade verdi.

24 Nisan: DEM Parti Meclisi üyesi Muhsin Aydoğdu, Diyarbakır merkezli bir “terör propagandası” soruşturması kapsamında Urfa'daki evinin önünde sivil polisler tarafından gözaltına alınarak Urfa Emniyet Müdürlüğü'ne götürülürken, görgü tanıkları polisin Aydoğdu'yu gözaltı kararı göstermeden zorla alıkoyduğunu iddia etti.

CEZAEVİ KOŞULLARI

24 Nisan: DEM Parti Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit, 2024 yılında Türkiye'deki cezaevlerinde 709 mahkûmun ölümünü kınayarak, siyasi eylemsizliği ve Adli Tıp Kurumu'nun yanlış raporlarına dikkat çekti ve ağır hasta mahkûmların tahliye edilmemesini yaşam hakkı ihlali olarak nitelendirdi.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

24 Nisan: Syrians for Truth & Justice tarafından hazırlanan bir rapor, 2024 yılında Türkiye'deki sınır dışı merkezlerinde Suriyeli mültecilere yönelik dayak, gıda ve tıbbi bakımdan mahrum bırakma, zorla “gönüllü” geri

gönderme belgesi imzalatma, kötü muameleye bağlı en az beş ölüm gibi sistematik istismarları belgeledi.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

22 Nisan: Antalya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde bir tanık, eski öğretmen Eyüp Birinci'nin 2016 yılında Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu iddiasıyla gözaltına alındığı sırada iç kanama ve cinsel saldırı da dahil olmak üzere ağır işkence belirtileri gösterdiğine dair ifade verirken, üç polis memuru ve bir doktor istismar ve örtbas etme suçlarından yargılanıyor.

23 Nisan: Türkiye Adli Tıp Kurumu, 72 yaşındaki Alzheimer hastası İbrahim Güngör'ün ciddi zihinsel ve fiziksel gerilemesine rağmen cezaevinde kalmasının uygun olduğuna karar vererek, yetkililerin hasta mahkûmların sağlığını sistematik olarak göz ardı ettiği yönündeki eleştirilerin yeniden gündeme gelmesine yol açtı.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

24 Nisan: Bir matematik yarışması için öğrencileriyle birlikte Türkiye'ye gelen Kırgız öğretmen Azamat Nurmat Uulu'dan İstanbul Havalimanı'nda gözaltına alındıktan sonra haber alınamadı.

KADIN HAKLARI

25 Nisan: Sağlık Bakanı Kemal Memişoğlu, hükümetin kadınların doğum tercihlerine müdahale eden ve özel hastanelerde tıbbi olarak gerekli olmayan sezaryen doğumları yasaklayan yeni düzenlemeyi duyurdu.